

До спеціалізованої вченої ради
К 35.052.23
у Національному університеті
«Львівська політехніка»
за адресою:
м. Львів, вул. Кн. Романа 1/3

ВІДГУК

офіційного опонента

завідувача кафедри оперативно-розшукової діяльності та розкриття злочинів Харківського національного університету внутрішніх справ доктора юридичних наук, професора Шендрика В.В. на автореферат та дисертацію **Писарчука Івана Васильовича “Організаційно-правові основи діяльності оперативних підрозділів у протидії нецільовому використанню бюджетних коштів службовими особами”**, подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес; криміналістика і судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність.

Однією із найважливіших проблем сучасного економічного розвитку є виконання вимог ст. 95 Конституції України щодо ефективного використання державних фінансових ресурсів на загальносупільні потреби, розміру й цільового спрямування цих видатків. Стабільності бюджетної системи України сприяє належно організований, ефективний і досконалий механізм правоохоронного контролю за використанням державних коштів.

Згідно з аналізом роботи з виявлення нецільового використання бюджетних коштів, у структурі всіх правопорушень у цій сфері простежується така тенденція: у 2011 р. вчинено 40 злочинів; 2012 – 20; 2013 – 36; 2014 – 34; 2015 – 23; 2016 – 11; 2017 р. – 21 злочин. За кожним п'ятим правопорушенням збитки становлять понад 1500 тис. грн., загальні збитки – близько 1,4 млрд. грн. на рік.

Однією з необхідних складових поліпшення протидії нецільового використання бюджетних коштів службовими особами є удосконалення використання засобів оперативних підрозділів.

Науковий аналіз й оцінка змісту дисертації.

Актуальність теми дослідження полягає, що вперше комплексно досліджено організаційно-правові основи діяльності оперативних підрозділів у протидії нецільовому використанню бюджетних коштів службовими особами.

З дослідження видно, що для розкриття цієї проблематики вимагало від автора опрацювання відповідних положень теорії організації, управління, інформації, криміналістики, кримінального права, кримінального процесу, теорії судових експертиз, встановлення логічного та змістовного зв'язку окремих аспектів цих наук з теорією оперативно-розшукової діяльності,

Автором правильно обрана методологія і методика дослідження, застосовані відповідно до загальноприйнятих стандартів і критичних зауважень, свідчить про репрезентативність висновків, які винесені автором на захист.

Дисертація Писарчука І.В. має достатню емпіричну базу. Автор використав статистичні дані й аналітичні матеріали підрозділів ДЗЕ НП України щодо протидії злочинам у бюджетній сфері за 20012–2016 рр.; узагальнені дані анкетування оперативних працівників ДЗЕ НП України у Волинській, Дніпропетровській, Київській, Львівській та Одеській областях (опитано понад сто п'ятдесят осіб), а також кримінальні провадження за злочинами у бюджетній сфері (ст. 210 КК України); довідкові видання, законодавча й відомча нормативна база з питань регулювання протидії злочинам у бюджетній сфері. Під час виконання дослідження також використано 12-річний практичний досвід роботи дисертанта в оперативних підрозділах МВС. У роботі використано матеріали статистичної звітності

Генеральної прокуратури та МВС України за 2010–2015 рр., вивчено та опрацьовано 175 кримінальних проваджень з проблематики дослідження.

Структура дисертації, логіка і послідовність розгляду питань, рівень аргументованості основних положень і висновків, форма викладення матеріалу та оформлення дослідження відповідають чинним вимогам до написання дисертаційних робіт.

У першому розділі «Теоретико-правові засади діяльності оперативних підрозділів із протидії нецільовому використанню бюджетних коштів службовими особами» досліджено теоретичні розроблення проблеми протидії оперативними підрозділами нецільового використання бюджетних коштів, подано економічно-правову характеристику бюджетної сфери та розроблено оперативно-розшукову характеристику нецільового використання бюджетних коштів службовими особами.

Автором кваліфіковано розроблено оперативно-розшукову характеристику нецільовому використанню бюджетних коштів службовими особами на основі аналізу наукових праць та практичної діяльності (звітів підрозділів ДЗЕ НПУ) і дана злочинність визначається високим рівнем латентності, структурою, динамікою, коефіцієнтом та іншими показниками злочинності і дозволяє комплексно характеризувати злочинність як у абсолютних, так і відносних одиницях виміру за певний період часу і на певній території чи у певному регіоні або державі. Доведено, що собливістю вчинення зазначених правопорушень являється грубе порушення службовими особами бюджетного законодавства та вчинення суміжних правопорушень у сфері власності та службових злочинів. Автором виділено основні способи і схеми вчинення нецільового використання бюджетних коштів службовими особами, які стали необхідною інформацією для розроблення науково обґрунтованих, ефективних заходів організації і тактики застосування оперативно-розшукових сил і засобів у протидії таким правопорушенням.

У другому розділі «Оптимізація правових і організаційних основ оперативних підрозділів ДЗЕ НПУ із протидії нецільовому використанню бюджетних коштів службовими особами», удосконалено стан законодавчого і відомчого нормативно-правового забезпечення такої діяльності, юридичною впорядкованістю відносин, що виникають під час боротьби з цими видами злочинів. Автором доведено, що особливо складний процес використання механізму запобігання та виявлення зазначених правопорушень пов'язаних з легалізацією коштів здобутих злочинним шляхом системі, а також відстеження грошових потоків і тимчасового зупинення грошових переказів у банківській системі та ін. потребує удосконалення правових основ використання оперативно-розшукових засобів. З метою активізації такої протидії зазначеним злочинам, автор вносить окремі пропозиції щодо доповнення до Кримінального кодексу України, Законів України «Про банки і банківську діяльність», «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про Національну поліцію України» та ін.

В дисертації доказано, що невід'ємною частиною покращення протидії нецільовому використанню бюджетних коштів службовими особами, являється впровадження нових підходів до вдосконалення взаємодії оперативних підрозділів ДЗЕ НПУ з органами Державного казначейства, Державної фінансової інспекції України, Державної фіскальної служби України, Міністерства фінансів України, Рахункової палатою, діяльність яких поширюється на всю бюджетну сферу, зокрема сферу цільового використання бюджетних коштів службовими особами.

У третьому розділі «Основні напрями діяльності оперативних підрозділів ДЗЕ НПУ із протидії нецільовому використанню бюджетних коштів службовими особами», удосконалено наукову теорію діяльності оперативних підрозділів з виявлення, попередження та припинення нецільового використання бюджетних коштів службовими особами.

Автором запропоновано напрями удосконалення щодо використання оперативно-розшукових засобів і методів, як алгоритм дій з виявлення нецільового використання бюджетних коштів службовими особами, та визначено, що під таким процесом слід розуміти систему специфічних оперативно-розшукових заходів та інших організаційних дій із отримання початкової інформації щодо ознак зазначеного злочину (факту вчинення, слідів, предметів, документів, інформації та ін. даних) та її процесуальної оцінки.

Варто погодитися з пропозиціями автора щодо розроблення та впровадження окремих форм взаємодії оперативних працівників зі слідчим у процесі завершення реалізації результатів діяльності оперативних підрозділів в залежності від виявлених протиправних дій, вчинених службовими особами щодо нецільового використання бюджетних коштів, а також у процесі виконання доручень слідчого щодо проведення слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій.

На позитивну оцінку заслуговують запропоновані автором проведення пошукової діяльності співробітників оперативних підрозділів які ґрунтуватися на вмінні аналізувати документообіг бюджетної системи України, його видаткову частину та порядок використання бюджетних коштів на цільові державні програми, знанні основних способів вчинення та приховання нецільового використання бюджетних коштів, кваліфіковано використовувати спеціальні методи та засоби з отримання інформації про посадових осіб, які вчиняють зазначені злочини тощо.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що отримані результати значно розширюють і поглиблюють уявлення про організацію використання правових і організаційних засобів оперативних підрозділів засобів у протидії нецільового використання бюджетних коштів службовими особами до яких належать: перелік основних чинників, які впливають на вибір способу і схеми вчинення та приховування службовими особами нецільового використання

бюджетних коштів, до яких належать: специфіка фінансово-господарської діяльності бюджетного підприємства, установи, організації; виокремлено основні способи та схеми вчинення нецільового використання бюджетних коштів службовими особами в сучасних умовах, до яких, зокрема, належать: оформлення їх на видатки, не передбачені бюджетним кошторисом (планом), як такі, що не відповідають характеру витрат; вчення про осіб, діяльність яких стосується нецільового використання бюджетних коштів, до яких віднесено: керівників бюджетних установ, уповноважених на отримання бюджетних асигнувань, узяття бюджетних зобов'язань і здійснення витрат бюджету; керівників-одержувачів бюджетних коштів; заходи щодо пошуку фактичних даних про нецільове використання бюджетних коштів службовими особами: інформаційні пошукові системи ДЗЕ НПУ та інших державних правоохоронних та контролюючих органів; оперативно-розшукові методи для вивчення документів (контрактів, додатків до них, бухгалтерських звітів, банківських платежів, товарно-транспортних накладних тощо) та ін.

Практичне значення отриманих дисертантом результатів визначається теоретико-прикладною спрямованістю та пропозиціями, які можуть підвищити якість ефективності діяльності оперативних підрозділів у протидії нецільового використання бюджетних коштів службовими особами.

Одним з вагомих здобутків автора є визнання підготовлених за результатами дисертації пропозицій, спрямованих на вдосконалення чинних Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України та Законів України «Про оперативно-розшукову діяльність», «Про банки і банківську діяльність», «Про Національну поліцію» які забезпечують успішне виявлення, попередження та припинення нецільового використання бюджетних коштів службовими особами.

Зміст висновків проведеного автором дослідження та наведені в них рекомендації дають підстави стверджувати, що аспірант досяг поставленої перед собою мети і виконала визначені завдання.

Основні положення, висновки дисертації оприлюднені аспірантом у викладено у дев'яти наукових публікаціях, а саме: п'ять статей – у виданнях, що входять до переліку наукових фахових видань, із яких одна стаття – у науковому виданні іноземної держави, та чотири публікації – у збірниках матеріалів науково-практичних конференцій. Наукові публікації автора дисертації з достатньою повністю передають її зміст.

Виконані дисертація та автореферат відповідають вимогам, що висуваються МОН України до кандидатських дисертацій.

Незважаючи на позитивно теоретичну і практичну цінність дисертаційного дослідження І.В. Писарчука, разом з тим необхідно зупинитися на окремих положеннях, викладених в роботі.

1. Автор (с. 95-101) дисертації наведено перелік осіб які вчиняють нецільове використання бюджетних коштів службовими особами за різними критеріями. На наше переконання, варто було в додатках викласти дані категорії осіб схематично.

2. На с. 115-123 автор здійснює аналіз нормативно-правових актів у тому числі щодо легалізації державних коштів, здобутих злочинним шляхом. При захисті дисертації хотілось би почути, як зазначені доповнення до зазначених законів вплинуть на попередження нецільовому використанню бюджетних коштів. .

3. На с. 147-154 автор наводить причини та умови, які сприяють вчиненню нецільового використання бюджетних службовими особами та наводить оперативно-розшукові та інші заходи щодо запобігання правопорушенням. Необхідно було би визначити, які переваги мають оперативні-розшукові заходи щодо попередження нецільового використання бюджетних службовими особами від інших заходів.

4. На с. 168-177 в дисертації автор наряду з іншими оперативно-розшуковими заходами виявлення правопорушень, пов'язаних з нецільовим використанням бюджетних коштів службовими особами виділяє оперативний

пошук. Разом з тим необхідно було виділити переваги оперативного пошуку зазначених правопорушень від інших заходів.

5. На с.185-196 автор розглядає проблеми документування правопорушень, пов'язаних з нецільовим використанням бюджетних коштів службовими особами та перераховує документи, які можуть бути доказами та осіб, що можуть свідчити у суді. На наше переконання необхідно визначити порядок збереження документів, які виявляються оперативно-розшуковим шляхом та захисту свідків від впливу службових осіб.

Зазначені зауваження спрямовані на уточнення й доповнення окремих положень дисертації, а в низці випадків є дискусійними і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації І.В. Писарчука.

З наведеного вище можна зробити висновок, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю й достовірністю, науковою і практичною значущістю отриманих результатів, повнотою їх викладення в опублікованих дисертантом наукових працях, а також за оформленням дисертація відповідає вимогам, які передбачені «Порядком присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567.

Дисертація Писарчука Івана Васильовича «Організаційно-правові основи діяльності оперативних підрозділів у протидії нецільовому використанню бюджетних коштів службовими особами)» подана на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук, відповідає вимогам п. 11, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 року та кваліфікаційним вимогам Міністерства освіти та науки України, що пред'являються до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук, а автор цього дослідження – Писарчук Іван Васильович на основі її прилюдного захисту заслуговує присудження наукового ступеня кандидата

юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність.

**Завідувач кафедри
оперативно-розшукової діяльності
та розкриття злочинів
Харківського національного університету
внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор
Заслужений юрист України**

В.В. Шендрик